

25. 07. 2011. 02:02h | Suzana Bojadić | foto: d. goll

RAD NA CRNO VELIKI PROBLEM

Milion ljudi za 20 godina bez prihoda

Milion ljudi u Srbiji danas radi na crno, procenjuju u Privrednoj komori, a većina njih za 20 godina neće imati penziju i biće socijalni slučajevi, kažu u Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje. U sivoj ekonomiji je više od trećine BDP-a ili 10 milijardi evra. Kada bi Vlada taj procenat svela na evropski prosek od 15 odsto, korist bi imala i državna kasa, u koju bi se slivalo tri milijarde evra godišnje.

U sivoj ekonomiji je više od trećine BDP-a ili 10 milijardi evra

Na crno se najviše radi u trgovini, ugostiteljstvu i turizmu i tu svaki treći radnik nije prijavljen. U sektoru usluga poslodavci ne uplaćuju doprinose svakom sedmom zaposlenom, a u građevinarstvu svakom desetom. Radeći u sivoj zoni većina njih doživi i starost, a veliki broj u penziju ode sa minimalnim godinama staža.

Bez staža za penziju

Takvi danas mesečno primaju 12.000 dinara. Mala je mogućnost i da nešto uštede jer su zarade na crno od 15.000 do 20.000 dinara.

- Na buvljaku sam počeo da radim pre deset godina kada mi je firma otišla u stečaj. Danas imam 15 godina staža, sa koliko ću, po svemu sudeći, i otići u penziju koja će biti minimalna. Sestra mi ima deset godina staža i ne ispunjava uslov za državnu penziju - kaže M. Vujinović.

Socijalni slučajevi

U Fondu PIO ne spore da će najveći broj od milion ljudi, koji danas rade na crno, za deset ili 20 godina imati ozbiljan problem.

- Oni sa 15 godina staža stižu uslov za minimalnu penziju, koja je danas oko 12.000 dinara. U suprotnom nemaju ništa. Mnogi od njih će biti socijalni slučajevi. Država toga treba da bude svesna, a očigledno nije jer toleriše poslodavce koji ne prijavljuju radnike - kažu u PIO za "Blic".

Uplata doprinosa

Za odlazak u penziju je potrebno minimalno 15 godina radnog staža. Žene, pritom, moraju da imaju bar 60 godina, a muškarci 65. Svi koji imaju manje od 15 godina staža nemaju pravo na penziju, ali imaju mogućnost da ga doplate. Uslov je da budu stariji od 18 godina, školska sprema nije obavezujuća, ali mesečne uplate jesu. Minimalna i najčešća mesečna uplata je 3.757 dinara, a maksimalna 53.677 dinara.

Kazne za pravna lica koja zapošljavaju radnike na crno nisu male i iznose od 800.000 do milion dinara. Za preduzetnike zakon predviđa kaznu od 400.000 do 500.000 dinara, a za odgovorno lice u preduzeću 40.000 do 50.000 dinara. Zbog sporosti sudstva i zastarevanja, međutim, većina prekršajnih postupaka nikada se ne okonča.

Spori postupci

- Prekršajni postupci dugo traju i često apsolutno zastarevaju. Takođe, događa se da prekršajni sudovi prekvalifikuju prekršaje, čiji su rezultat novčane kazne ispod svakog minimuma ili izricanje opomene - kaže za "Blic" Predrag Peruničić, direktor Inspektorata za rad.

Računica govori o tome da je na ozbiljnom gubitku i država. Na sivoj zoni budžet ne prihoduje carinu i PDV, porez na dobit, porez na dohodak građana, poreze i doprinose na zaposlene...

Podsticanje zapošljavanja

Udruženje Privredne komore Srbije za trgovinu predlaže da se pojača rad inspekcija, službe MUP-a, carinskih organa i sudova. Vlada je pre dva meseca usvojila uredbu za podsticanje novog zapošljavanja. Verica Kalanović, potpredsednica Vlade, kaže, međutim, da nije zadovoljna efektima.

- Mera se sprovodi nešto više od 50 dana i zahvaljujući njoj do sada su se zaposlila 72 radnika. Poslodavci nisu adekvatno odgovorili prevođenjem radnika iz sive zone u legalne tokove i zato od 1. septembra najavljujem rigoroznije i oštrije kontrole - kaže Kalanovićeva za "Blic".

Siva ekonomija najmanja u SAD

- Prema izveštaju Svetske banke u godini pre krize, Gruzija je sa sivom ekonomijom od 66,5 odsto bila prva na listi među 162 zemlje
- Švajcarska i SAD poslednje sa udelom od 8,6 i 8,8 odsto
- U 26 zemalja siva ekonomija je iznosila dvadesetak odsto, a među njima su i Španija, Portugal i Grčka
- U Holandiji, Francuskoj i Nemačkoj siva ekonomija ubire 10 odsto BDP